

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

13 december 2024

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van artikel 1746
van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog
op de instelling van een vereenvoudigde
homologatie van collaboratieve akkoorden**

(ingediend door de heer Jean-Luc Crucke,
de dames Vanessa Matz en
Kristien Van Vaerenbergh en
de heer Steven Matheï)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

13 décembre 2024

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'article 1746
du Code judiciaire en vue
d'instaurer une homologation simplifiée
des accords de droit collaboratif**

(déposée par M. Jean-Luc Crucke,
Mmes Vanessa Matz et
Kristien Van Vaerenbergh et
M. Steven Matheï)

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel wil een juridische leemte wegwerken door voor via collectieve onderhandeling gesloten overeenkomsten de mogelijkheid te bieden van een vereenvoudigde homologatieprocedure, vergelijkbaar met die waarin artikel 1733 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet bij bemiddeling.

RÉSUMÉ

L'objectif de la présente proposition de loi est de combler une lacune juridique en instaurant une procédure d'homologation simplifiée pour les accords issus du droit collaboratif, comparable à celle prévue pour la médiation dans l'article 1733 du Code judiciaire.

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

TOELICHTING

1. Huidige situatie

De wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing heeft tot doel minnelijke oplossingen voor geschillen aan te moedigen, teneinde meer bepaald de werklast van de rechtbanken te doen dalen. Daartoe werd bij die wet onder andere een achtste deel ingevoegd in het Gerechtelijk Wetboek, met als opschrift “Collaboratieve onderhandelingen”.

2. Collaboratief onderhandelingstraject

Een collaboratief onderhandelingstraject is een vrijwillige en vertrouwelijke procedure voor geschillenoplossing via onderhandeling, waarbij in conflict zijnde partijen en hun advocaten betrokken zijn. Die advocaten handelen op grond van een exclusief en beperkt mandaat inzake bijstand en advies, met als doel een minnelijk akkoord tot stand te brengen. Overeenkomstig artikel 1739, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek mogen advocaten slechts collaboratieve onderhandelingen voeren indien zij als collaboratief advocaat erkend zijn.

Wanneer het traject uitmondt in een gedeeltelijke of volledige voorlopige dan wel definitieve oplossing, wordt die oplossing door de collaboratieve advocaten schriftelijk vastgelegd in een collaboratief akkoord.

3. Redenen voor dit wetsvoorstel

Anders dan bij een bemiddelingsakkoord voorziet de wet momenteel niet in een vereenvoudigde homologatie van een collaboratief akkoord. Dat maakt collaboratieve onderhandeling minder aantrekkelijk, aangezien de rechtszekerheid van het collaboratief akkoord niet gewaarborgd is zoals bij bemiddeling.

Dat verschil tussen bemiddeling en collaboratieve onderhandeling, beide geregeld in het Gerechtelijk Wetboek, is geenszins gerechtvaardigd.

De wettelijke waarborgen verbonden aan een collaboratief akkoord zijn namelijk minstens even groot als bij bemiddeling. De onderhandeling wordt immers begeleid door advocaten die niet alleen in geschillenoplossing beslagen juridische professionals zijn maar tevens specifieke opleiding moeten hebben gevolgd met betrekking tot zulke trajecten (basisopleiding en bijscholing opgelegd door de ordes van het beroep).

DÉVELOPPEMENTS

1. État de la situation

La loi du 18 juin 2018 portant dispositions diverses en matière de droit civil et des dispositions en vue de promouvoir des formes alternatives de résolution des litiges vise à privilégier le recours aux modes amiables de résolution des litiges, afin notamment d’alléger la charge des tribunaux. À cet effet, cette loi a, entre autres, inséré dans le Code judiciaire une huitième partie intitulée “Droit collaboratif”.

2. Le processus de droit collaboratif

Le processus de droit collaboratif se définit comme un processus volontaire et confidentiel de règlement de conflits par la négociation impliquant des parties en conflit et leurs avocats respectifs, lesquels agissent dans le cadre d’un mandat exclusif et restreint d’assistance et de conseil en vue d’aboutir à un accord amiable. Conformément à l’article 1739, § 1er, du Code judiciaire, seuls les avocats agréés en tant qu’avocats collaboratifs peuvent pratiquer le droit collaboratif.

Lorsque le processus aboutit à une entente complète ou partielle, provisoire ou définitive, celle-ci est rédigée par les avocats collaboratifs dans un accord de droit collaboratif.

3. Motifs qui justifient la présente proposition de loi

Contrairement à l’entente de médiation, la loi ne prévoit actuellement pas l’homologation simplifiée de l’accord de droit collaboratif. Cette absence d’homologation simplifiée constitue un frein au recours au droit collaboratif, vu que la sécurité juridique de l’accord collaboratif n’est pas garantie comme c’est le cas en médiation.

Cette différence de traitement entre la médiation et le droit collaboratif, tous les deux encadrés par le Code judiciaire, ne se justifie nullement.

Le droit collaboratif présente, en effet, des garanties légales à tout le moins aussi importantes que la médiation, puisqu’il est mis en œuvre par des avocats, professionnels du droit et de la résolution des litiges, formés spécifiquement à ce processus (formation de base et permanente imposée par les Ordres professionnels).

Voorts moet de rechtzoekende die gebruikmaakt van een van de in het Gerechtelijk Wetboek vermelde alternatieve oplossingstrajecten (zoals in 2018 aangemoedigd door de wetgever), kunnen rekenen op rechtszekerheidswaarborgen, tot stand gebracht dankzij de homologatie van een via die wettelijke procedure tot stand gekomen akkoord.

4. Gunstig advies van de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ)

Ook de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) meent dat in de mogelijkheid moet worden voorzien om collaboratieve akkoorden te homologeren door in het Gerechtelijk Wetboek een bepaling in te voegen die vergelijkbaar is met artikel 1733 van het Gerechtelijk Wetboek (HRJ, advies over titel 9 van het wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en houdende wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, 2018, blz. 21).

Dit wetsvoorstel beoogt dan ook een regeling in te stellen die vergelijkbaar is met wat reeds van toepassing is in het kader van bemiddeling (artikel 1733 van het Gerechtelijk Wetboek), gezien de sterke gelijkenis tussen beide vormen van geschillenoplossing.

5. Strekking van het wetsvoorstel

Dit wetsvoorstel wil een juridische leemte wegwerken door voor via collaboratieve onderhandeling gesloten akkoorden de mogelijkheid te bieden van een vereenvoudigde homologatieprocedure, vergelijkbaar met die waarin artikel 1733 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet bij bemiddeling.

Door de bepalingen inzake beide vormen van alternatieve geschillenoplossing op elkaar af te stemmen, beoogt dit wetsvoorstel de rechtszekerheid van collaboratieve akkoorden te vergroten. Zulke regeling zal de partijen de waarborg bieden dat het via collaboratieve onderhandeling gesloten akkoord dezelfde erkenning en rechtsgevolgen krijgt als een gehomologeerde bemiddelingsovereenkomst.

Par ailleurs, le justiciable qui a recours à un mode alternatif encadré par le Code judiciaire – ainsi que l'encourage le législateur de 2018 – doit se voir offrir des garanties de sécurité juridique quant à l'homologation de l'accord élaboré par cette voie légale.

4. L'avis favorable du Conseil supérieur de la justice (CSJ)

Le Conseil supérieur de la justice (CSJ) avait estimé également que la possibilité d'homologuer les accords collaboratifs devait être prévue par l'insertion dans le Code judiciaire d'une disposition similaire à l'article 1733 du Code judiciaire (CSJ, "Avis relatif au titre 9 du projet de loi portant dispositions diverses en matière de droit civil et portant modification du Code judiciaire en vue de promouvoir des formes alternatives de résolution des litiges", 2018, p. 21).

La présente proposition de loi qui est soumise introduit par conséquent une disposition similaire à celle déjà applicable à la médiation (art. 1733 du Code judiciaire), au regard de l'analogie importante entre ces deux modes de résolution de conflits.

5. Objectif de la proposition de loi

L'objectif de la présente proposition de loi est de combler une lacune juridique en instaurant une procédure d'homologation simplifiée pour les accords issus du droit collaboratif, comparable à celle prévue pour la médiation dans l'article 1733 du Code judiciaire.

En alignant les dispositions applicables à ces deux formes de résolution alternative des conflits, la présente proposition de loi vise à renforcer la sécurité juridique des accords collaboratifs. Ce cadre permettra de garantir aux parties que l'accord conclu dans le cadre d'un processus de droit collaboratif bénéficie de la même reconnaissance et des mêmes effets juridiques qu'un accord de médiation homologué.

Jean-Luc Crucke (Les Engagés)
Vanessa Matz (Les Engagés)
Kristien Van Vaerenbergh (N-VA)
Steven Matheï (cd&v)

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 1746 van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 18 juli 2018 en gewijzigd bij de wet van 27 maart 2024, wordt aangevuld met een paragraaf 4, luidende:

“§ 4. De partijen of een van de partijen kunnen het via collaboratieve onderhandeling gesloten akkoord ter homologatie voorleggen aan de bevoegde rechter. Dat gebeurt overeenkomstig de artikelen 1025 tot 1034. Het verzoekschrift kan evenwel worden ondertekend door de partijen zelf indien het uitgaat van alle bij het collaboratief traject betrokken partijen. Het collaboratief onderhandelingsprotocol wordt bij het verzoekschrift gevoegd.

De rechter kan de homologatie van het collaboratief akkoord alleen weigeren indien het strijdig is met de openbare orde of, in familiezaken, met het belang van het minderjarige kind.

De homologatiebeschikking heeft de gevolgen van een vonnis, in de zin van artikel 1043.”

15 november 2024

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

L'article 1746 du Code judiciaire, inséré par la loi du 18 juin 2018 et modifié par la loi du 27 mars 2024, est complété par un paragraphe 4 rédigé comme suit:

“§ 4. Les parties ou l'une d'elles peuvent soumettre au juge compétent l'accord de droit collaboratif pour homologation. Il est procédé conformément aux articles 1025 à 1034. La requête peut, cependant, être signée par les parties elles-mêmes si celle-ci émane de toutes les parties au processus de droit collaboratif. Le protocole de droit collaboratif est joint à la requête.

Le juge ne peut refuser l'homologation de l'accord de droit collaboratif que si celui-ci est contraire à l'ordre public ou en matière familiale contraire à l'intérêt des enfants mineurs.

Le jugement d'homologation a les effets d'un jugement au sens de l'article 1043.”

15 novembre 2024

Jean-Luc Crucke (Les Engagés)
Vanessa Matz (Les Engagés)
Kristien Van Vaerenbergh (N-VA)
Steven Matheï (cd&v)